

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Departamentul de Etnologie și Antropologie Maghiară
1.4 Domeniul de studii	Studii culturale
1.5 Ciclu de studii	Masterat
1.6 Programul de studii/ Calificarea	Cultură și societate – tradiție și modernitate (în limba maghiară)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LMM1164 Religiozitate populară în Transilvania – surse etnologice și metode de analiză (în lb. maghiară)							
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. Dr. Tánczos Vilmos							
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. Dr. Tánczos Vilmos							
2.4 Anul de studiu	2	2.5 Semestrul	3	2.6 Tipul de evaluare	ex a m en	2.7 Regimul disciplinei	Conținut Obligativitate	DF Da

3. Timpul total estimat (ore pe semestru/activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar	28
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					52
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					52
Pregătire seminarii/laboratoare/proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					36
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual	144				
3.8 Total ore pe semestru	200				
3.9 Numărul de credite	8				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	–
4.2 de competențe	–

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	Infrastructură (sală, tablă, laptop, proiector)
5.2 de desfășurare a seminarului	Infrastructură (sală, tablă, laptop, proiector)

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none">• Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului și ale ariei de specializare; utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională.• Descrierea și prezentarea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază relevante pentru analiza diverselor tipuri de fapte culturale.• Identificarea principalelor modalități de comunicare a cunoștințelor de specialitate, precum și a particularităților și implicațiilor acestora.• Descrierea și prezentarea principiilor și formelor principale de organizare și funcționare a instituțiilor socio-culturale.• Explicarea prin contextualizare multiplă a faptelor culturale.• Aplicarea analizei de conținut la studiul unui fapt cultural.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none">• Prezentarea orală și scrisă, cu un grad ridicat de claritate, în conformitate cu standardele academice, a unor fapte culturale cu un nivel redus și mediu de complexitate.• Elaborarea și tehnoreactarea în format electronic a unei documentări pe o temă de specialitate, în condiții de limită de timp și dimensiuni.• Elaborarea unor proiecte de promovare a comunicării interculturale.

7. Obiectivele disciplinei (conform grilei de competențe specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none">• Cursul are ca scop prezentarea unor noțiuni de bază ale etnologiei religioase și prezentarea unor fenomene religioase în societatea transilvăneană contemporană. Studenții vor avea o vedere generală despre apariția sacrului și profanului în cultura populară transilvăneană și despre exprimarea sentimentului religios în diferite genuri folclorice orale, scrise și electronice.• Cursul se bazează pe apariția fenomenelor de religiozitate populară în cultura populară maghiară. <p><u>În lb. engleză:</u> The purpose of this course is to present some basic notions of religious ethnography and to present some of the existing religious phenomena in contemporary Transylvania. The students will have a general idea about the notions of the sacred and the profane in the popular culture of Transylvania and about the expression of religious feelings in different oral, written and electronic genres of contemporary folklore. The seminars will be based on the students' own researches, on the operative applications of the acquired theoretical knowledge within their own individual analyses (e.g. the rising of the sects, religion and identity, archive analysis, religion in electronic media, etc.)</p>
7.2 Obiectivele specifice	Activitatea de seminar se bazează pe cercetări proprii ale studenților, pe aplicarea operativă a noțiunilor însușite în cadrul unor analize individuale (de exemplu: apariția sectelor, religie și identitate, analiza arhivelor, religia în mediul electronic etc.)

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Tema 1 Tipologizarea religiilor. Religiozitatea populară. Științele religioase. Teorii antropologice noi despre religie. Manuale și bibliografii. Tematica seminarilor.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 2 Religiozitate oficială și populară. Fenomene de folclorizație și folclorism în viața religioasă. Rituri	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	

creștine și antecedentele lor.		
Tema 3 Identitate etnică și identitate religioasă în Transilvania.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 4 Sărbători comemorative colective în cadru religios.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 5 Greco catolicism în Transilvania. Filmul: Se künn, se benn (cazul Coșnea).	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 6 Comunități de rromi: identitate și religie.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 7 Arta religioasă: valori și interpretări etnografice.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 8 Filmul etnografic și antropologic I. Noțiuni generale.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 9 Filmul etnografic și antropologic I. Filme etnografice despre hramul din Șumuleu.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 10 Genuri folclorice religioase scrise.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 11 Construirea spațiilor religioase locale.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 12 Carnavalul și manifestările religioase.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 13 Colective religioase moderne. Secte moderne.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	
Tema 14 Personalități în organizarea religiozității populare. Oameni sfinți.	- prelegere frontală - imagini, filme etnografice	

Bibliografie

Beckford, James A. – Levasseur, Martine: New Religious Movements in Western Europe. In Beckford, James A. (ed.): *New Religious Movements and Rapid Social Change*. International Sociological Association, Sage Publications, Unesco, London, 1986, 29–54.

Bodrogi Tibor: Előszó. In Vittorio Lanternari: *Gyarmatosítás és vallási szabadságmozgalmak*. Kossuth, Budapest, 1972, 7–18.

Cohn, Norman: *The Pursuit of the Millenium*. Secker&Warburg, London, 1957.

Christian, W. A., Jr: 1998 Six hundred years of visionaries in Spain: those believed and those ignored. In M. P. Hangan, L.P. Moch & W. Te Brake(eds): *Challenging authority: the historical study of contentious politics*. Univeristy of Minnesota Press, Minniapolis, 107–119.

Dawson, Lorne L.: Who Joins New Religious Movements and Why? In *Comprehending Cults: the Sociology of New Religious Movements*. Oxford University Press, Canada, 1998, 72–101.

Gagy József: A millenarisztikus-messianisztikus mozgalmak kérdése a társadalomtudományokban. *Erdélyi Társadalom* 5 (1). 2007. 153–173.

Hamilton, Malcolm B.: Szekták, kultuszok, mozgalmak. In *Vallás, ember, társadalom*. AduPint, Budapest, 1998, 236–264.

Hobsbawm, Eric: A millenáris mozgalmak I: lazzaretisták. In uő. *Primitív lázadók. Vázlatok a társadalmi mozgalmak archaikus formáiról a XIX. és a XX. században*. Kossuth, Budapest, 1974.

Kiss Dénes: A CE szövetség és a református egyház. *Erdélyi Társadalom* 1(2). 2003. 55–66.

Levi, Giovanni: *Egy falusi ördögűző és a hatalom*. Osiris, Budapest, 2001, 19–52.

McGuire, Meredith B.: Religion in the Modern World. In *Religion. The Social Context*. Trinity University, San Antonio, Texas, 1992, 249–282.

Maeder, Eva: 2003 Halotti rituálé és szovjetizálás egy óhitű faluban Szibériában. (http://www.ketezer.hu/menu4/2003_07_08/mader.html)

Ong, Walter: 1982 *Orality and Literacy*. The Technologizing of the World. London, Methuen

Otto, Rudolf: *A szent. Az isteni eszméjében rejlő irracionális és viszonya a racionálishoz*. Budapest, 1997, 11–17., 22–43. (három fejezet)

Nora, Pierre: 1999 Emlékezet és történelem között. A helyek problematikája. *Aetas* 1999. 3.

Nyíri Tamás: 1975 Homo Festivus. In: Szennay András (szerk.): *Régi és új a liturgia világából*. Budapest, Szent István Társulat, 138–152.

Pócs Éva (szerk.): 2004 *Rítus és ünnep az ezredfordulón*. Budapest, L'Harmattan

Ricoeur, Paul: 1999 Emlékezet – felejtés – történelem. In: Thomka Beáta (szerk.): *Narratívák 3*. Budapest, Kijárat Kiadó, 51–67.

Ries, Johannes: 2007 A romák és Isten népe – a pünkösdisták misszió hatása a roma kultúrára. In: Ilyés Sándor–Pozsony Ferenc (szerk.): *Lokálisok, határok, találkozások*. Tanulmányok erdélyi cigány közösségekről. Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 15. Kolozsvár, 139–152.

Turner, Victor W.: Religious Specialists. In: Lehmann, Arthur – Myers, C. James E. (eds.): *Magic, Witchcraft, and Religion: An Anthropological Study of the Supernatural*. Mayfield, Toronto, 1997, 78–85.

Valtchinova, Galia I.: *From Postsocialist Religious Revival to a Socialist Seer and Vice Versa: The Remaking of Religion in Postsocialist Bulgaria*. Halle: Max Planck Institute for Social Anthropology. Working Paper No. 98., 2007. 1–31.

Weinrich, Harald 2002 *Léthe*. A felejtés művészete és kritikája. Budapest, Atlantisz Könyvkiadó

Wilson, Bryan: The Sociology of Sects. In *Religion in Sociological Perspective*. Oxford University Press, Oxford–New York, 1982, 89–120.

Tánczos Vilmos: Népi vallásosság. In: Keszeg Vilmos (szerk.): *Magyar népi kultúra. Alapfogalmak. Folklór. Anyagi kultúra*. Tankönyv. [2., javított kiadás] Ábel, Kolozsvár, 2008, 103–137.

8.2 Seminar		Observații
Tema 1 Prezentarea temelor. Bibliografii și manuale	- prezentare orală	
Tema 2 Mișcări religioase	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 3 Crize sociale și efecte religioase	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 4 Noțiuni fundamentale: religie, cult, sectă, religiozitate populară	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 5 Culte neoprotestante	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 6 Culte milenariste. Neoșamanism.	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 7 Cunducătorii vieții religioase. Specialiști.	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 8 Rituri sfinte. Sacrificiul.	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 9 Rugăciunea ca sacrificiu.	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 10	- Prezentare orală cu suport	

Personalități în organizarea religiozității populare. Oameni sfinți.	tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 11 Forme de comunicare cu lumea transcendentă. Divinația, rugăciunea.	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 12 A cui este hramul de la Șumuleu Ciuc? Patrimonizare, ideologii, noțiuni despre moștenire.	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 13 Mișcări religioase noi (noțiuni teoretice). Fenomene de șamanism modern	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	
Tema 14 Viziuni religioase în epocile de criză istorică	- Prezentare orală cu suport tehnic vizual în condiții prestabilite	

Bibliografie

ASSMANN, Jan

1999 *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*. Budapest, Atlantisz Könyvkiadó

BELLIO, Alfonsina

2009 Vasárnap a campusban. In: Keszeg Vilmos–Pozsony Ferenc–Tötszegi Tekla (szerk.): *A fiatalok vasárnapja Európában*. Kolozsvár, BBTE – Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék–Kriza János Néprajzi Társaság, 182–194.

BODÓ Julianna

1998 A magánszféra ünnepe a szocializmus korszakában. In: Uő. (szerk.): *Fényes tegnapunk*. Tanulmányok a szocializmus korszakából. Csíkszereda, KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja–Pro-Print Könyvkiadó, 211–221.

2004 *A formális és informális sféra ünneplési gyakorlata az 1980-as években*. Budapest, Scientia Humana

DANIEL Rita

2008 Mítoszkepződés, turizmus és tőkeátalakítás Farkaslakán. In: Ilyés Sándor–Jakab Abert Zsolt–Szabó Á. Töhötöm (szerk.): *Lenyomatok 7*. Fiatal kutatók a népi kultúráról. BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék–Kriza János Néprajzi Társaság, 11–28.

FLUSSER, Vilém

2004 Ünnepelni. In: Uő: *A technikai képek mindensége felé*. Budapest

FOSZTÓ László

1997 A formalizáció folyamata az interetnikus kapcsolatokban. Esetelemzés egy cigány–magyar egymás mellett élés példáján. *Antropológiai Műhely* 1. 65–81.

2007 A megtérés kommunikációja: gondolatok a vallási változásról pünkösdzizmusra tért romák kapcsán. *Erdélyi Társadalom* V. 1. 23–50.

GYÖRGY Imola

2008 Bernády György lokális mítosza Marosvásárhelyen. In: Ilyés Sándor–Jakab Abert Zsolt–Szabó Á. Töhötöm (szerk.): *Lenyomatok 7*. Fiatal kutatók a népi kultúráról. BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék–Kriza János Néprajzi Társaság, 29–50.

JAKAB Albert Zsolt

2003 *Emléktábla állítás, emlékezési gyakorlat Kolozsváron*. Szakdolgozat. Kolozsvár, BBTE, Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék

JAKAB Albert Zsolt–POZSONY Ferenc

2007 Az erdélyi cigányság kutatása. Válogatott bibliográfia. In: Ilyés Sándor–Pozsony Ferenc (szerk.): *Lokálisok, határok, találkozások*. Tanulmányok erdélyi cigány közösségekről. Kriza János Néprajzi Társaság. Kolozsvár, 203–234.

KUNT Ernő

2003 Emlékezés és felejtés, avagy a halál három kalapja. In: Uő: *Az antropológia keresése*. Válogatott tanulmányok. Budapest, L'Harmattan–MTA Néprajzi Kutatóintézet, 163–178.

KESZEG Vilmos–POZSONY Ferenc–TÖTSZEGI Tekla (szerk.)

- 2009 *A fiatalok vasárnapja Európában*. Kolozsvár, BBTE – Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék–Kriza János Néprajzi Társaság
- KISS Dénes
- 2001 Egy hetednapos adventista közösség kialakulása. A vallási konverziót befolyásoló tényezők. *WEB*, 2001/6. 54–65.
- 2003 A CE Szövetség és a református egyház. *Erdélyi Társadalom* I. 2. 55–66.
- KÜLLÖS Imola
- 1996 „Kicsi pünkösöd”, avagy a „szabadság napja” Alsórákoson. In: Küllös Imola (szerk.): *Vallási néprajz* 8. Ökumenikus tanulmányok. Debrecen, 235–249.
- LENGYEL Ágnes
- 2006 A magyarság küldetésének hite napjaink népi vallásosságában. In: Selmeczi Kovács Attila (szerk.): *Lélek és élet*. Ünnepi kötet S. Lackovits Emőke tiszteletére. Veszprém, Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, 111–119.
- 2007 „Magyar keresztút” – a népi történelemszemlélet sajátos megnyilvánulása napjainkban (Balassagyarmat–Nyírjes). In: Szemerényi Ágnes (szerk.): *Folklór és történelem*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 390–403.
- MOHAY Tamás
- 1997 Hagyomány és hagyományteremtés a csíksomlyói búcsún. In: S. Lackovits Emőke (szerk.): *Népi vallásosság a Kárpát-medencében*. II. Veszprém–Debrecen, 130–148.
- OTTO, Rudolf
- 1997 *A szent. Az isteni eszméjében rejlő irracionális és viszonya a racionálishoz*. Budapest
- ROMAN I. A. Márta
- 2007 *Egy nemzeti ünnep lokális sajátosságai*. Március 15. Sepsiszentgyörgyön. Szakdolgozat. Kolozsvár, BBTE, Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék
- VÖRÖS Gabriella
- 2005 A szakrális, a nemzeti közösség és az egzotikum élménye. A magyarországiak részvételének motivációiról a csíksomlyói búcsúban. In: Feischmidt Margit (szerk.): *Erdély- (de)konstrukciók*. Budapest–Pécs, 69–83.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Aplicarea principiilor și metodelor de bază ale etnologiei pentru identificarea problemelor diverselor grupuri sociale în contextul comunicării asimetrice
- Identificarea metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de cercetare, adecvate scopului cercetării diferitelor fenomene sociale și culturale

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea conținutului cursului • Cunoașterea bibliografiei obligatorii • Aplicarea creativă a cunoștințelor • Forma lucrării (notație, bibliografie, grafică etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> - colocviu pe baza temelor de curs și de seminar - o lucrare bazată pe cercetări proprii (cca 15 000 N) 	<p>33% (colocviu)</p> <p>33% (lucrare)</p>
10.5 Seminar	<ul style="list-style-type: none"> • Prezență activă • Prezentarea lucrării în cursul semestrului bazată pe bibliografie și cercetări proprii 	<ul style="list-style-type: none"> - verificare pe parcurs 	33%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea noțiunilor de bază • Cunoașterea bibliografiei 			

- Cercetare proprie pe teren, întocmirea lucrării de seminar pe baza acestuia
- Prezență activă la seminarii

Data completării 02. 04. 2024.	Semnătura titularului de curs 	Semnătura titularului de seminar
Data avizării în departament 15. 04. 2024.	Semnătura directorului de departament 	
Data avizării la Decanat 02.06.2024	Semnătura Prodecanului responsabil 	Ștampila facultății